

Eesti maaelu arengukava (MAK) 2014 – 2020 ettevalmistava juhtkomisjoni VIII istung

PROTOKOLL

05.02.2013 nr. 9

Algus kell 10:00, lõpp 17:00

Koht: Põllumajandusministeerium, Tallinn

Juhatas: Ants Noot

Osalejad: Illar Lemetti, Kalle Liebert, Marko Gorban, Rando Härginen (Ivar Sikk asendus), Jaan Kallas, Marju Aamisepp (Hannes Aamisepp asendus), Raul Rosenberg, Kaja Peterson, Aavo Mölder (Roomet Sõrmuse asendus), Kaul Nurm, Urmas Ingver (Üllas Hunt asendus), Piret Treiberg, Andrus Ristkok, Raimond Strastin, Indrek Laas, Priit Põllumäe, Jaanus Marrandi, Margus Timmo, Mati Mõtte (Rando Värnik asendus), Eha Paas, Olavi Petron, Aare Vabamägi (Ivar Tedrema asendus), Katrin Noorkõiv, Ando Adamson, Merit Mikk, Kalle Talviste.

Puudusid: Kalle Küttis, Madis Kaldmäe, Toomas Kevvai, Sirje Potisepp, Tiina Saron, Tiiu Rüütle, Marina Kaas.

Kutsutud: Helir-Valdor Seeder, Viive Kupits, Liina Stranberg-Plaado, Mai Talvik, Ove Pöder, Taavi Kand, Keiu Rõa, Mati Tõnismäe, Rauno Aun, Madis Reinup, Sirlu Kalbus, Karin Volmer, Kristo Mäe, Külli Kaare, Ülle Puusta, Harry Pässe, Vahur Vider, Sigmar Suu, Katrin Rannik, Marko Seier, Piret Kljutšivski.

Protokollis: Anne-Liisi Mändmets

Istungi helisalvestused ja ettekanded on kättesaadavad Põllumajandusministeeriumi (PM) kodulehel: <http://www.agri.ee/juhtkomisjoni-istungid/>.

1. Sissejuhatus ja päevakorra tutvustus

Tegemist on MAK 2014-2020 juhtkomisjoni 9. istungiga. Eelnevatel juhtkomisjoni istungitel oleme arutanud MAK 2014-2020 olukorrajeldust, väljakutseid, SWOT-analüüsi, eesmärke, meetmete valikut, EL 2014-2020 vahendite planeerimise üleriigilist protsessi ning finantsinstrumentide kasutamise võimalusi.

Paralleelselt MAK 2014-2020 koostamisega toimub selle eelhindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine. Koostatud on keskkonnamõju strateegilise hindamise programm, mille avalik arutelu toimus 29. jaanuaril 2013. Arutelu põhjal

programmi veel täiendatakse ning seejärel esitatakse see heakskiitmiseks Keskkonnaametile.

Alates oktoobrist on koos käinud MAK 2014-2020 meetmepõhised ekspertgrupid. Praeguseks on esimesed ekspertgrupid oma tööga lõpetanud ning eelmisel juhtkomisjoni istungil alustasime esimeste meetmete läbivaatamist, milleks olid Kvaliteedikavas osalemine ja kvaliteedikavade raames toodetud toodete promotsioon, Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks, Tootjarühmade loomine, Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine ning Leader kohalikuks arenguks. Juhtkomisjoni istungil tehtud ettepanekute põhjal vaatame veel meetmelehed üle ja vajadusel täiendame neid enne MAK 2014-2020 tervikversiooni kokku panemist.

Täna istungil tulevad arutusele järgmised meetmed – Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine, Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks, Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid, Metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamine, Metsandussaaduste töötlemine ja turustamine.

Rahandusministeeriumi ja Riigikantselei eestvedamisel on alustatud strateegiliste dokumentide uuendamist ning riigi eelarvestrateegia koostamist. 2013. aasta aprilliks tuleb uuendada VV tegevusprogramm 2011-2015, konkurentsivõime kava Eesti 2020 ja selle tegevuskava, koostada riigi eelarvestrateegia 2014-2017 ja jõuda ka 2014-2020 Euroopa Liidu eelarve vahendite strateegiadokumentide põhimõttelise heakskiitmiseni. Sellest tulenevalt näeb edasine ajakava ette, et aprilli lõpus toimub riigi eelarvestrateegia 2014-2017, VV tegevusprogrammi ja Eesti 2020 uuendamise heakskiitmine ning EL vahendite kasutamise strateegiadokumentide (partnerluslepe ja rakenduskavad, sh MAK 2014-2020) põhimõtteline heakskiit tervikpaketina.

Seega peaksime lähikuudel juhtkomisjoni tasandil läbi käima kõik MAK 2014-2020 meetmed. Oleme selleks vahemikku jaanuar kuni märts kavandanud kokku 5 juhtkomisjoni istungit.

2. Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine. Ettekanne Ülle

Vaikepõllumajandus_
5_veebr 1.pptx

Puusta.

Tegemist on uue meetmega MAK 2014-2020 raames, varem analoogset meetet rakendatud ei ole.

Toetuse saajad on põllumajandusega tegelevad ettevõtjad, kelle müügitulu omatoodetud põllumajandussaadustest või nende töötlemisel saadud toodetest ületab 50% müügitulust (müügitulu on vahemikus 4 000–16 000 eurot) ja kes on tegutsenud vähemalt 3 aastat. Taotleja peab esitama äriplaani, kus taotleja kavandab oma järgmise viie aasta tegevused. Toetusest vähemalt poole peab ettevõtja kasutama materiaalse põhivara investeeringuks, mis aitab kaasa põllumajandusettevõtte arendamisele ning konkurentsivõime parandamisele.

Toetussumma taotleja kohta perioodi jooksul on 15 000 eurot, mida makstakse kahes osas. Toetuse esimese osa suurus on kuni 10 000 eurot ja teine osa kuni 5 000 eurot. Toetuse teise osa maksmine on seotud äriplaani rakendamisega.

Arutelu

Eestimaa Talupidajate Keskliit (ETKL) soovis vastuseid järgmistele küsimustele:

1) Kuidas tagada meetme spetsiifiline eesmärk "tööhõive säilitamine" põllumajanduses? Sama küsimus on ka nõuded toetuse taotlejale osas, kus on öeldud, et ettevõtja peab pakkuma tööd vähemalt 0,3/0,5 tööajaga töötajale. Enamus toetuse sihtgrupis (80%) on FIEd, kes endale töötasu ei maksa ning töölepingut iseendaga ei sõlmi. Ning ka müügitulu vahemikud on sellised, mis ei võimalda uute töötajate tööle võtmist. Ettepanek on kasutada eesmägi sõnastusele „tööhõive säilitamise“ asemel „väikeettevõtluse säilitamine“. Põllumajandusministeerium (PM) vastas, et meetme spetsiifilist eesmärki „tööhõive säilitamine“ on võimalik tagada mitmel viisil. Ühe nõudena on toetuse saajale esitatud nõue, milles ta peab hiljemalt teise aasta lõpuks pakkuma tööd vähemalt 0,3 tööajaga töötajale ning viienda aasta lõpuks 0,5 tööajaga töötajale. Nõude tagamist on võimalik kontrollida näiteks läbi sotsiaalmaksu tasumise, mille kohustus on ka FIEl.

2) „Ettevõtja on põllumajanduslikku tootmisega aktiivselt tegelenud vähemalt kolm aastat“ mida selle all mõeldakse? PM vastas, et siin on mõeldud, et ettevõtja on viimased 3. a tegelenud põllumajandussaaduste tootmisega, saanud tulu ning sel ajal on tema aastane müügitulu omatoodetud põllumajandussaaduste või nende töötlemisel saadud toodete müügist ületanud 50% kogu müügitulust.

3) Taotluste hindamise puhul, kuidas hinnatakse töökoha säilitamist, kui me töökohta ei loo? PM vastas, et töökoha säilimist saab hinnata näiteks ettevõtja sotsiaalmaksu tasumise alusel.

4) Taotluste hindamise puhul, kuidas hinnatakse: keskmise palga suurenemist ja ettevõtja kogemust ja pädevust? PM vastas, et keskmise palga suurenemist on võimalik hinnata näiteks ettevõtja sotsiaalmaksu tasumise alusel. Ettevõtja kogemust ja pädevust on võimalik hinnata põllumajandusalase töökogemuse ja põllumajandusalase hariduse alusel nagu ka näiteks noortaluniku puhul tehakse. Täpsemad hindamiskriteeriumite mõõdikud ja hindamiskriteeriumite sisustamine on kavas peale meetme eesmärgi kokkuleppimist koostöös PRIAga välja töötada.

5) Toetusmäär võiks suurendada 32 000 eurole, kuna võrreldes meetmelehe esimese variandiga on suurendatud sihtgruppi (taotleja müügitulu ülempiir on 8 000 euro asemel 16 000 eurot). PM vastas, et toetusmäär ei ole võimalik suurendada. Juba hetkel on välja pakutud maksimaalne EK lubatud toetusmäär.

6) Millal makstakse välja toetussumma esimene osa? Äriplaani rakendamine peab algama kuue kuu jooksul ja ettevõtjal tuleb enne teist väljamakset ennast tõestada, aga ei ole öeldud, millal väljamakse tehakse. PM vastas, et seda täpsustatakse kindlasti määruis. Toetuse esimese osa välja maksmine ei sõltu äriplaani rakendamisest ning seda saab teha peale toetuse määramist.

Eesti Maaomavalitsuste Liit (EMOL) ei pea vajalikuks taotlemisel rakendada 3. a kogemuse nõuet, võiks ka kohe peale kooli asuda maale tööle. PM vastas, et antud meetme puhul pole tegu starditoetusega. Töögrupis on seda teemat arutatud ning ka teiste meetmete puhul, kus ei ole tegemist alustava ettevõtja toetamisega, on kehtestatud 3. a tegutsemise nõue.

Eesti Keskkonnauhenduste Koda (EKO) täpsustas, et kui eesmärk on tööhõive säilitamine põllumajanduses, siis peaks konkretiseerima, et see toimub maapiirkonnas. Väikese ettevõtte kirjelduse juures täpsustada, et mõeldud on väikese tootmismahuga põllumajandusettevõtet, mille kasvamisel omab see positiivset mõju ka tööhõivele. Samuti tahaksime näha, et kumaks läbi keskkonnaseisundi ja loomade heaolu

parandamisele suunatud tegevusi, kuigi toetussumma on küllaltki väike. Väljundnäitajate puhul tahame näha spetsiifilisi tulemusi, mida perioodi lõpuks saavutada soovitakse lähtudes eesmärkidest. PM vastas, et sellel perioodil koguti meetmepõhiselt nii tulemuskui väljundindikaatoreid. Uuel perioodil seire – ja hindamissüsteem muutub ja meetme tasandil kogutakse vaid väljundindikaatoreid ja need on EL tasandil ette antud. Lisaks tulevad kindlasti ka tulemus- ja mõju indikaatorid, aga neid kogutakse EL maaelu prioriteetide sihtvaldkondade ja programmi üleselt, seega meetmelehe tasandil praegu pole neist veel tervikpilti. Lisati ka märkus, et väikesed toodavadki olemuslikult keskkonnasõbralikumalt.

ETKL tõi välja, et hindamise juures müügitulu kasvu puhul võiks hinnata ka tootlikkuse kasvu, sest müügitulu sõltub turuhindadest. PM lubas kaaluda, mis oleks sobilik.

Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) esindaja soovis teada, kas on hinnatud, kui paljud mikroettevõtetest saaksid toetust sel perioodil. Pragu 13% turule tootvatest tootjatest on toetust saanud ja on toimunud arenguhüpe, samas sektor tervikuna on languses. On oht, et tekib ebaterve konkurents nende vahel, kes on toetust saanud nendega, kes ei saa, kui rahalised vahendid on piiratud ning kokkuvõtvalt on mõju sektorile väike ja mikroettevõtetus väheneb. PM vastas, et müügituluga vahemikus 4-16 000 on 4 200 põllumajandustootjat. Sel perioodil said meetmest 1.4.1 toetust ca 130 tootjat. Eesti Maaülikool (EMÜ) lisas, et paljud mahetootjad jäävad 4-16 000 vahemikku, aga paljud ei turusta oma tooteid. MTÜ Maitsev Lõuna-Eesti esindaja arvas antud teema kohta, et arendus peaks olema suunatud sinna, et need ettevõtted tuleksid oma toodanguga turule ja ühineksid tarneahelatega. Paluti täpsustada mõistet, mis on väikepõllumajandus ja Eesti mõistes mikropõllumajandustootja ja vaadata üle meetme nimi. PM selgitas, et meede on ideoloogiliselt mõeldud väikestele ja hobitaludele, eeldades, et mõnest kasvab suurem talu.

EMÜ sõnas, et nende märkused ühtivad suuresti ETKL omadega FIEde osas ning maksimaalset piirsummat 7. a peale peavad samuti pisut väikeseks. Järgmisest meetmest saab toetust müügituluga alates 16 000 eurot, mis tõttu võiks luua kattuv osa. Teisest meetmest tuua müügitulu alampiir alla 10-12 000 eurole ning mitte minna 16 000 pealt edasi, et oleks kattuv osa. PM selgitas, et puhvri loomine pole otstarbekas ja kasvades väikesed ettevõtted jõuavad sinna maale, et ka investeringutoetust taotleda. Mõte on, et kui hakkad majanduslikult toimima, siis sa saad liikuda järgmisesse meetmesse.

Mahepõllumajanduse Koostöökogu esindaja tuli tagasi töötaja teema juurde, kus räägitakse ettevõtjast, kelle müügitulu on kasvanud ca 4 600 euron, siis 0,5 kohaga inimest palgal hoida on ebareaalne. Töötaja nõuded peaks üle vaatama, kas väikse ettevõtte juures oleks reaalne. Võiks suurendada 5. a lõpuks nõutud kasvu protsenti ja hinnata toodangut. Toetab EMÜ mõtet, et järgmise meetme miinimum võiks olla väiksem 10 000 kanti. Hindamisel lisada eelistus mahepõllumajandusele, kuna mahe ei ole järgmisel perioodil enam keskkonnatoetuse osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium (MKM) küsis, mille järgi on sisse kirjutatud 50% põhivara investeringu nõue, pigem võiks lahti jätta ja me ei pea taotleja eest ära otsustama. 5. a prognoosi nõue ei ole reaalne, efekti saab tavaliselt ca 2 a. jooksul. Peale kasvu saavutamist ettevõtja lihtsalt liugleb saavutatud tulemuste peal. PM vastas, et 50% valik tuli läbi TG ja sama lähenemist on kasutatud ka noortalunike toetuse puhul, kus peaks olema teatav põhivara investering, kuid võib olla ka mitmeid käibevaralisi investeringuid. MTÜ Maitsev Lõuna-Eesti esindaja rõhutas, et eesmärk

peaks olema, et väikesed ettevõtted maal kasvaksid, meetme eesmärk on kohaliku toidu arendamine ja nõustus MKMga, et liigsete piirangute seadmine ei ole mõistlik. Eesmärk on, et tuled turule, müüd oma tooteid, vajadusel koos tootjarühmaga. Seega on võtmekohaks hindamiskriteeriumid, kuidas paremusjärjestus tekitada ja müügitulu on reaalne näitaja.

MTÜ Eesti Noortalunikud esindaja küsis täpsustust slaid 5. kohta, kus on öeldud, et tootja peab tõestama majanduslikku jätkusuutlikkust taotlemise teise aasta lõpuks. Peaks kindlasti täpsustama, et kas see on toetuse määramise või väljamakse lõpust. PM lubas täpsustada.

Eesti Põllumeeste Keskliit (EPK) kommenteeris, et nemad näevad antud meedet kui elulaadi toetust ja lühikese toiduahela osatähtsuse suurendamist, aga käibepiiri toomist alla poole ei pea otstarbekaks. EMÜ rõhutas, et noortaluniku meetmest on kogemus, kus kasvuprotsendid on kõrged ja ka tagasihoidlik kasv on edasiviiv ning oleks ebaaus, kui siia piire ei seaks.

PM lubas arutada tõstatatud probleeme. Kõlama jäi, et kui tegemist väikeste summadega meetmetega, oleks hea, kui nõudeid on minimaalselt, aga kriteeriumid siiski on vaja seada. Minister ütles, et kui on vajadus TG kokku kutsuda, siis seda teeme. Kui toetuse saajate ring on vähe, sihtgrupp ebaselge, siis see ei lahenda sihtgrupi probleemi. Meetme suunamisel peame mõtlema, kellele suunatud ja peame suutma eraldada terad sõkaldest.

ETKL tõi välja, et sellel perioodil oli eesmärk, et perioodi lõpuks valdav osa ettevõtteid on konkurentsivõimelised (suurus üle 2 ESU ca 4000 ettevõtet), aga seda pole saavutatud, siis peame analüüsima, miks ei saavutatud. Kas oli küsimus toetusele ligipääsus või kas nõustamine käivitati. Peame selle seltskonnaga edasi tegelema. Eesmärgid on suured, aga kas 15 000 euroga on võimalik seda sihtgruppi ülal pidada ja kui siit on arengutõuke saanud, siis saab liikuda teise meetmesse.

Minister vastas, et meil on sektoris neid, kes ei soovigi sellest suuruselt välja kasvada. Peame edasi töötama, küsimus kuidas sõnastada, eesmärgistada ja rakendada. MKM täiendas, et sellest sihtgrupist tahetakse teha järgmistele meetmetele kasulava ja tuleks vaadata, kuhu tahate jõuda perioodi lõpuks. Kantsler kinnitas, et töötame meetmega edasi.

Lisaks on EKO ettepanekud meetmelehe kohta esitanud kirjalikult 4.02.20013.

3. Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks. Ettekanne Ülle Puusta

Põllumajandusinvesteeringud_5veeb2013

Tegemist on MAK 2007-2013 meetmete 1.4.1 Investeeringud mikropõllumajandusettevõtete arendamiseks ja 1.4.2 Investeeringud loomakasvatusehitistesse jätkuga (senised meetmed integreeritakse). Olulisimad muudatused puudutavad sihtgrupi suuruse piiranguid – sel perioodil oli piirang üksnes meetmes 1.4.1, kus sihtgrupp oli piiratud mikroettevõtetega (alla 10 töötaja, alla 2 miljoni euro müügitulu).

Toetuse sihtgrupp on põllumajandusega tegelevad ettevõtjad, kelle omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisest saadud toodete müügitulu ületab 50% kogu müügitulust, ettevõtja peab olema tegutsenud vähemalt 3 aastat (v.a alla 40-aastased

ettevõtjad), ettevõtja aastane müügitulu on vahemikus 16 tuhat kuni 2,3 miljonit eurot, ettevõtja peab olema kasumis, toetus peab omama ergutavat mõju.

Toetatakse põllumajandusettevõtte moderniseerimiseks vajalike hoonete- ja rajatiste ehitamist koos sinna kuuluvate automaat- või infotehnoloogia seadmetega ning masinate ja seadmete soetamist. Ettevõtjate puhul, kelle aastane müügitulu ületab 2,3 miljonit eurot, on toetatavaks üksnes sõnnikuhoidlate ehitamine.

Maksimaalne toetusemäär masinatele ja seadmetele on 30% (noortele 35%) ning ehitistele 40% (noortele 45%). Maksimaalne toetuse suurus perioodi jooksul ettevõtja kohta loomakasvatusehitiste ehitamise puhul on kuni 500 000 eurot ja muude investeeringute puhul kuni 150 000 eurot.

Arutelu

EPK väitis EMÜ brošüüri põhjal, et loomakasvatusehitistele on jätkuvalt vaja toetust. Jõgevamaa näitel 2,3 mln käibe piir vähendab toetuse saajate hulka ja toetuse alla jääksid ca 1 400 lehma. Kui võrrelda erinevaid tootmistüüpe, siis segatootmise puhul ületab sellise käibe selline ettevõtte, kus on 1 200 ha maad, taimekasvatuses on vaja vähemalt 3 000 ha, seega see piirab olulist osa sega- ja loomakasvatustootjaid, kuid taimekasvatusele pole ülempiir piirav. Tegid jätkuvalt ettepaneku lähtuda väikeettevõtja määratlusest ning seada ülempiiriks 10 mln eurot. Lisaks tegid ettepaneku toetuse summaks perioodi jooksul kehtestada 1 mln eurot, mis aitaks kaasa ekspordiks vajaliku toorme tootmisele. Arvestada tuleb, et loomakasvatus pakub oluliselt rohkem töökohti, kui näiteks taimekasvatus ning maal on töökohad väga olulised. Seega investeeringuga kaasneksid ka sotsiaalhüved. Elu hõreasustusega piirkonnas on kallim, peame püüdlema selle poole, et maa ei tühjeneks. Ilma toetusteta ei ela ükski põllumajandustootja ära ja ei saa tõsta palka keskmisele tasemele ja kõrgemale. Enamus pindalatoetustest läheb maaomanikule, mitte põllumajandusettevõtjatele.

Aiandusliit väljendas oma seisukohta, et pole rahul, kuna meede liigub liiga loomakasvatuse suunas. Liit toetas ülempiiri tõstmist. Peaks ära näitama, mis saab ettevõtete grupist, kes ületavad 2,3 mln käibe piiri, aga ei taha sõnnikuhoidlat (taime- ja köögiviljakasvatavad)? Meetme käsitlus tekitab hetkel põllumajandustootmisharude vahel ebavõrdse konkurentsi tingimused. Turundustegevuse jaoks materjalide koostamine peaks olema pigem toetatav turuarendusmeetmest. Kui vajalik on parkla toetatava tegevusena? PM vastas, et tänane kogemus näitab, et turundustegevuse ja ka teede osa toetuses on olnud väga väike. See ei ole mõjutanud põhivarainvesteeringute tegemist. EMÜ kommenteeris lisaks, et kohapeal jagatud EMÜ infomaterjal on joonistel 15 ja 21 näha müügitulu vahet ja müügitulu kasvu vahet mikroettevõtetel ja loomakasvatajatel. Sealt tulenevalt tekib küsimus, miks ei ole mastaabiefekti saavutatud. Kui me ei taha samu tulemusi uue perioodi lõpuks, tuleb teha midagi muud. Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK) kui vaadata üldpilti, miks väikesed edasi ei lähe, siis tuleb vaadata tulusid-kulusid. Meil on olukord, kus tootjahinnad on all, kodus looma tappa ei saa, ÜPT toetus läheb niitjatele, selle tulemusel pole kasulik põllumajandussaadusi müüa. Rahavoo alusel saab hinnata üksiktootjat nii 1.4.1 ja 1.4.2 juures. See meede ütleb, et nüüd saavat taotlema toetust need, kes enne pole saanud ja korduvtaotlejad tulla ei saa. Ülempiiriks on nagunii toetuse lagi, seega ei ole mõistlik seada veel täiendavalt realiseerimise ülempiiri. Peaks hindama rohkem ka seda, kes riigile rohkem maksu maksab ja vaatama nagu pank finantsnäitajaid. Kriteeriumid ei ole mõõdetavad Maksu-ja

Tolliameti ja Statistikaameti järgi. Nagu ka eelnevates kirjades avaldasime seisukohta, et toetuse andmise aluseks peaksid olema ettevõtte majandusnäitajad ning tema rahavoo analüüs.

Mahepõllumajanduse Koostöökogu esindaja pöördus tagasi alampiiri ettepaneku juurde, et võiks kaaluda kattuvat osa ja alampiir ei oleks 16 000 vaid 10-15 000 eurot. Väikeettevõtja arenguhüppeks on vajalik suurem toetus, et seda oleks siis võimalik taotleda investeringumeetmest ja piirata teatud kindse müügituluga toetuse määrast.

ETKL rääkides konkurentsivõimest, peaksime vaatama mõlema samba koosmõju. Teine sammu on tasakaalustus esimesele sambale. Seega peaksime keskenduma ka selles meetmes tootjatele, kellele otsetoetuste tõusust ei teki piisavalt raha, et investeringuid teha. Miinimum piir alla tuua 10 000 eurole oleks asjakohane, ülempiir abikõlblikkusele on ettepanek alla tuua 300 000le. Väiketootjate vajadus investeringute järele on suurem ja konkurentsieelis, mida luuakse läbi otsetoetuste vajab tasakaalustamist. Põhjenduse osas on võetud aluseks 2009. a andmed, et võiks aluseks võtta uuemad andmed. Toetatavate tegevuste all ei näe uute valdkondade tulemise võimalusi tegevusi vaid konkreetne loetelu. Ka selle meetme juures tuleks aktiivse tootja mõiste lahti kirjutada. Ei ole mõistlik seada erisust toetuse saajatele alla 40 a, kuna ei ole nõus, et eelnevat põllumajanduslikku tegevust ei vaadata noorte ettevõtjate puhul. Müügitulu ja kasumi puhul vaadata pikemat perioodi kui 1a. Kui räägime kahest erinevast hindamisest, siis võiks olla ka 2 eraldi rahakotti loomakasvatavatele ja teistele. Hindamisel on eelistatud väiksema summaga taotlejaid (toetuse summa kuni 50 000 eurot), kuid TG tutvustatud esimeses meetme variandis oli see ilma hindamiseta ning neil oli võimalik ilma hindamiseta saada toetuse määramise otsus. Keskkonna või loomade heaoluga seotud kohustuse puhul tuleks tagada, et kogu perioodi vältel on võimalik ettevõtjatel keskkonnatoetusega liituda. Eelistus väiksema müügituluga ettevõttele 500 000 juurest tuua alla 100 000le. Aiandus ja muudes sektorites, kus Eestil pole isevarustus tagatud peaksid olema eelistatud, meetmelehes toodud sõnastus jäi selles osas segaseks. Maksimaalse toetuse määra juures ei ole nõus, et seadmed/ masinad on halvad ja loomakasvatuse ehitised head, mõlemaid peaks hindama sama toetusmääraga. Kui vaatame selle perioodi toetusi, kus toetuse määr oli 60%, siis meetmega ei tohi tekitada olukorda, kus omavastutus jääb väikseks. Ka masinatel ja seadmetel peaks toetuse määr jääma 40-45%.

EKO täpsustas, et keskkonnasäästliku ja -sõbralike asemel võiks kasutada terminit keskkonnahoidlik. Toetatavate tegevuste juures on keskkonnanäitajate ja loomade heaolu parendamine eesmärk. Tegevuste juures võiks välja tuua sõnnikuhoidla ka eraldi tegevusena. Loomakasvatusepuuride soetamise puhul ei poolda keskkonnaorganisatsioonid karusloomakasvatuste arendamist, paluvad märkida, et tegu on kanade ja küülikute kasvatusega ja eesmärk loomade heaolu parendamine. Lisapunktide arvestuses arvestada investeringute tegemise kohta ja keskkonnanäitajate parendamise potentsiaali, lisapunktid näiteks Natura või nitraaditundlikul alal või kui suurendavad energiatõhusust.

Eesti Maaparandajate Seltsi esindaja ei pea vajalikuks sammaste võrdlust ja kasumit ei jää palju kätte ning kõik ei lähe investeerinuteks. Taimekasvatustalu kuni paartuhat ha on olnud gruppidest kõige edukam. Tuleks suunitleda kuhu, milleks ja miks. Loomakasvatuses on investeringuvajadus suurem. Müügitulu juures vaadata lisaks ka laenukordajaid. Konkureerime EL tasemel. Fokuseeritumalt tuleks toetada teatud

sektoreid näiteks aiandusvaldkonda ja suurusgruppide lõikes. 500 000 ülempiir pole asjakohane, kantslikud piirangud soodustavad ettevõtete jagamist ja skeemitamist. Müügitulu ja kulude suhe on reguleerimise küsimus, see pole kõige parem näitaja.

MKM tootarenduse ja ekspordi ning turunduse toetamine on muudes meetmetes lahendatud. Põhivarainvesteeringuteks on 40-45% toetust julge anda, see võib tekitada üleinvesteeringu ohtu. PM tõi välja, et põllumajandus on spetsiifiline ja seda ei saa võrrelda näiteks ehitusvaldkonnaga, kus masinad on aastaringselt kasutusel. Põllumajanduse puhul ei ole võimalik kombainidega talvel midagi ette võtta (aga põhivara kulu on suur). Seega põllumajanduse puhul on riiklik sekkumine hädavajalik. Müügitulu suuruse juures võiks rohkem hinnata kasvuprognooosi ja milline on oodatav hüpe ning ekspordi- ja lisandväärtuse prognoosid kriteeriumitesse.

MESi esindaja rõhutas, et lisaks investeeringutoetusele on võimalik läbi finantsinstrumendi toetust saada. Eesmärgistades tegevusi võime osa toetust anda läbi laenude ja garantiide või omakapitali investeeringute. Mõte pigem on selles, et see võiks olla kõigile põllumajandustootjatele ja lisaks toetusele 50% saaks soodus laene ja garantiisid või investeeringu omakapitali. Näiteks garantii ilma tagatistasuta, et saaks ettevõttele finantspaketi kokku, aga juba täna peame mõtlema MAKis, et oleks laiemale ringile kättesaadav.

PM juhtis tähelepanu, et analüüsid näitavad, et väiksemad ettevõtted saavad kulud kaetud oma toodanguga ja toetus on nõ boonuseks, aga suuremate loomakasvatuse ettevõtete puhul sissetulek ja toetused ei kata ära tootmiseks tehtud kulusid. Iseinvesteeringu võime analüüsid väiksema ettevõtte puhul tuli kiiremini kätte ja olid suuremas kasumis. EPK kommenteeris, et keskmine palk põllumajandusettevõtetes moodustab 2/3 riigi keskmisest ja elu hõreasustusega piirkonnas on kallim, peame püüdlema selle poole, et maksta 1,5 korda kõrgemat palka, siis maapiirkond ei tühjeneks. Ilma toetusteta ei ela ükski põllumajandustootja ära. Sellistes tingimustes ei ole võimalik tõsta palka keskmisele tasemele või sellest kõrgemale. Osa tulu võtavad maaomanikud, mitte põllumajandusettevõtjad. EMÜ täpsustas, et investeeringud peaksid olema tootlikud ja ettevõtte konkurentsivõimet tuleks suurendada ja toetada avalike hüvede loomist, mis tõttu suurtootjad peaksid seega saama rohkem toetatud. MTÜ Eesti Maaturism toetas mõtet, et mõlemat sammast peaks koos vaatama. Toetasid ETKLi ettepanekut vähendada toetuse saajate alumist ja ülemist piiri, kuna see võib soodustada maad paremat kasutamist. Toetuse saajate hulka võiksid kuuluda need põllumajandusettevõtted, kelle müügitulu ületab 25- 30 000 eurot. Suuremate äritulude kui 2,3 miljonit saajatele ja väiksematele peaks olema loodud eraldi taskud.

EPKK nentis, et tuleb arvestada finantsnäitajaid, siis pole vastuolu suure ja väikese vahel. Investeeringu vajadus FADN alusel on raske määrata suurusgrupiti, kuna andmeid on vähe (ettevõtete esinduslikkus on väike). Näeme vajadust tööhõive säilitamiseks.

ETKL jäi oma seisukoha juurde, et ÜPP meetmetega ei tohiks tekitada konkurentsimoonusi. Aiandussektor vääraks teist moodi käsitlemist. Äririskide maandamist võib toetada, aga väiketootjaid ei tohi turult välja suruda.

Eesti Maaparandajate Selts leidis, et me ei peaks vastandama väikseid ja suuri. Jätkusuutlikkuse ja majanduse seisukohast tuleb vaadata, et mis toetuste eest tagasi tuleb ja majandusnäitajaid tervikuna peame vaatama.

Minister arvas, kindlasti ei ole võimalik vaadata I ja II sammast koos, kuna puudub I samba kasutamise ülevaade (kui palju on rendimaad, kui palju toetusest läheb

maaomanikule, mitte kasutajale jne). Kokkuvõttes on õiglast lahendust raske leida, finantsinstrumendi kasutamine oleks kõige lähem sellele, sest aitaks laiemat ringi kaasata investeringutesse, aga selle osas arutelu seisab alles ees. Üks variant on meetmepõhiselt või üldine finantsinstrument MAKi sees. Rahade juurde tuleme tagasi, kui MAK maht on teada. Kõik ettepanekud võtame teadmiseks, läheme meetmega edasi ja tuleme nende küsimuste juurde tagasi ja otsustame valukohad, kui MAKi eelarve on teada.

4. Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid. Ettekanne Mati Tõnismäe

JK_taristu_05.02.20
13 3.pptx

Tegemist on MAK 2007-2013 meetme 1.8 Põllu- ja metsamajanduse infrastruktuur jätkuga. Peamised muudatused võrreldes käesoleva perioodiga puudutavad sihtgruppi ja toetatavaid tegevusi (toetuse saajate hulka lisandub Põllumajandusministeriум riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude uuendamise osas) ning maksimaalseid toetuse summasid (vähenevad võrreldes selle perioodiga).

Toetuse saajad on põllumajanduse ja erametsandusega tegelevad ettevõtjad, nende tulundusühistud, maaparandusühistud, muud mittetulundusühingud ning Põllumajandusministeriум.

Toetatakse põllumajandus- ja erametsamaal maaparanduslikke tegevusi (kuivendamiseks või niisutamiseks või veerežiimi kahepoolseks reguleerimiseks vajalike ehitiste ja maaparandussüsteemi teeninduste ehitamine, rekonstrueerimine ja uuendamine), põllumajandus- ja erametsamaale ning põllu- ja metsamajanduslikele tootmishoonetele juurdepääsuks teede ja teerajatiste ehitamist ja rekonstrueerimist.

Maksimaalsed toetuse määrad – kuni 100% riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude, kuni 90% eesvoolu ja keskkonnakaitserajatiste investeringute, kuni 75% reguleeriva võrgu investeringute, kuni 75% juurdepääsu investeringute ning kuni 40% niisutusinvesteringute (v.a viljapuuaiad, millel kuni 75%) puhul. Maksimaalne toetussumma maaparanduslikeks tegevusteks on kuni 260 000 eurot aastas, kuni 520 000 eurot programmiperioodil. Juurdepääsute investeringute korral on maksimaalne toetus kuni 30 000 eurot aastas, kuni 60 000 eurot programmiperioodil.

Arutelu

EPKK siin on vähendatud toetusmäära ja oodatakse uusi taotlejaid, kas need tulevad täna kasutamata maalt või kaardistatud kust. Mida mõeldakse maatulundusmaa sihipärase kasutamise all. Ettekande tegija vastas, et uute tulijate all mõtleme taotlejad, kes ei ole saanud toetust meetmest 1.8 enne 2007. a, RAK meetmest 3.4 või ei ole üldse taotlenud varem või kes on hindepunktidega välja jäänud. Maa sihipärane kasutamine on siin mõeldud, kui kasutab maad sihipäraselt (niidab) ja maa ei ole söödis ning saab tulu või hoiab reservis. PM täpsustame määruase tasemel.

EKO kriteeriumid on suuresti põllumaa suunalised, aga teine pool meetmest on metsamaa. Kas olemasolevate süsteemide rekonstrueerimise põhimõte on mõeldud ka metsa puhul? Teatud märjemad metsatüübid võivad olla löögi all sel juhul. Kuna põllumajandus ja metsandus on kogu riigi asi, siis peaks lisaks vaatama ka veemajanduskavasid, kust tulenevad veekaitse nõuded ja arvestama nitraaditundlikele aladele seatud nõudeid, muidu jääb meetme eesmärk saavutamata. Ettekande tegija

vastas, et määrasid ei ole paika pandud ja seepärast ei ole metsa puhul neid norme sisse kirjutada saanud. Erametsamaal on kuivendus samuti vajalik, seega ka väikese kraavi või juurdepääsutee rajamine on oluline. Soode taastamist ei toetata siit meetmest. KKM toetas meetmelehte sellisena nagu see on, see on rakendusdokument, mitte keskkonnakaitse alus dokument.

ETKL segane on toetuse saajad ja miinimumnõuded tootjale ning maaparandusühistule, palun täpsustada. Kuivendussüsteemide korrastamine on arusaadav. Aiandusese ja marjakasvatuse ja köögivilja kasvatuse jaoks on ka niisutus oluline. Toetuse määrade juures on suured erinevused ja sooviks põhjendusi, miks just sellised protsendid on kokku lepitud. Kutsuks üles, et hinnata kasvualdkonnad, kus Eesti saaks areneda ja mida peaks eelistama. Ettekande tegija vastas, et miinimumnõuded ning kriteeriumid lahendame meetme määrusega. Vihmutus osade tegevuste juures on oluline, et tagada kodumaine tooraine. TGis niisutamise osas ettepanekuid ei tulnud. Puuviljaaiad on põhimõtteliselt sees ja vaatame kuidas meetme eelarve otsustatakse. Eesti Erametsaliit (EEML) toetas meetmelehte sellisel kujul.

EMÜ praeguse perioodi püsihindamise raames tekkis arusaamine, et maaparandussüsteemide osa on registris, kaardistatud ja hästi juhitud, miks hindamiskriteeriumites ei eelistata vanemaid süsteeme, pigem mitte eelistada uusi tulijaid. Öeldakse, et 70% on süsteemidest halvas seisus. Kuivendussüsteemi vanus oleks hea näitaja. Ettekande tegija vastas, et see on keeruline, kuna mõnele süsteemile on korduvalt rekonstruktsiooni tehtud, tahaks et meede saaks arusaadav ja lihtsasti mõistetav ning kontrollitav. PM vastas, et saame vajadusel arutada. ETKL täiendas samuti, et vanus ei näita kvaliteeti, oluline, kas süsteem töötab.

Minister leidis, et see on oluline meede, millega peaks jätkama. Praktikas on raske hinnata ja jõuda selleni, et esmajärjekorras tehtaks vanemate süsteemide korrastamine. See eeldaks kõigi taotluseluste maaparandussüsteemide hindamist ja reastamist, kuid see oleks ilmselt liiga mahukas. Proovime otsida parima võimaluse, kuidas hinnata, kus vajadus on kõige suurem.

EKO on kirjalikult (13. 02. 2013) väljendanud oma seisukoha, et jääb oma ettepanekute juurde ja soovib, et neid käsitletakse eriarvamusena.

5. Metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamine. Ettekanne Mati

JK_metsandus_05.0
2.2013 4.pptx

Tõnismäe

Tegemist on MAK 2007-2013 meetmete 1.5.1 Metsa majandusliku väärtuse parandamine ja 1.5.3 Kahjustatud metsa taastamine ja metsatulekahju ennetamine jätkuga (senised meetmed integreeritakse). Olulisi muudatusi meetmetes ei kavandata.

Toetuse saajad on erametsaomanikud (füüsilised isikud ja mikroettevõtjad), metsaühistud, kelle omandis või kelle liikmete omandis on metsamaa.

Toetatakse tegevusi metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamiseks, metsatulekahjustest või muudest loodusõnnetustest tingitud kahjustuste kõrvaldamist, kahjustatud metsa taastamist või kahjustuste (sh ulukikahjustused, metsapuude taimehaiguste ja kahjurite levik ja metsatulekahjud) ennetamist.

Maksimaalne toetuse määr – metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamise puhul kuni 50%, metsatehnika ja -tarvikute soetamise korral kuni 40%, metsatulekahjude või muude loodusõnnetuste poolt kahjustatud metsas kahjustuste kõrvaldamisel ja kahjustatud metsa taastamisel kuni 90%, metsatulekahjude ja muude loodusõnnetuste ja kahjustuste ennetamisel kuni 80%, lõkke- ja õppe-/ puhkekohtade rajamisel kuni 50%. Maksimaalne toetussumma metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamise puhul on kuni 100 000 eurot erametsaomaniku kohta programmiperioodil ja kuni 300 000 euro metsaühiku kohta programmiperioodil, metsatulekahjude ja muude loodusõnnetuste ja kahjustuste ennetamisel on maksimaalne toetussumma kuni 20 000 euro metsaühiku kohta programmiperioodil.

Arutelu

EKO toetuskõlblik on tegevus, mis on seaduses nõutust suurem ehk võiks toetada suuremat mahtu kui 5 tihumeetrit. Pealkiri sisaldab ökoloogilist elujõulisust, kuid hiljem see kaob meetmelehes ära, eesmärgi ei tohi ära unustada. Hooldusraie ja metsatarvikute ostmise ei ole ökoloogilise elujõulisuse tagamiseks ainukesed vajalikud tegevused ja meetmesse peaks midagi selle asemele pakkuma, muidu jääb sisustamata. Eesmärkides on toodud ka kultuuripärandi kaitse, kuid seda ei tulnud kuskilt tegevustes välja. Ettekande tegija vastas, et ökoloogilise elujõulisuse mõte on sees ja raie on teatud tingimustes vajalik ja metsamajandamiskavades reguleeritud. EKO vastas, et elurikkuse loomiseks on mitmeid võimalusi ja hooldusraie on piiratud ning sellega meede üksi ei sisusta. PM meetme määramise koostamisel saame need asjad veel üle vaadata. KKM leidis, et ökoloogiline elujõulisus on kajastatud ja metsakahjustuste- ja tulekahjude vältimine sobib. Erametsaliit lisas, et elujõulise puistu taastamine on oluline ja tegevused selleks on toodud. Meede on äärmiselt sisukas. Kultuuripärandi ja vaimse sideme hoidmise osas on käesoleval perioodil metsaomanikul ise võimalik vajalikud hooldustööd ära teha, siis see on hea näide sidemete hoidmisest. Erametsaliit toetas meetet. Kodukandi esindaja kiitis, et meetmed (sh eelmine meede) on hästi ettevalmistatud ja toetasid sellisel kujul.

ETKL kahjustatud metsa ja kahjurite puhul abikõlbliku toetatava ala suurus erines, tahaks selgemaks saada. Mitmekesistamine ja raiumine on vastuolulised mõisted, bioloogilise mitmekesisuse meede on eraldi olemas, siis võiks seal ette näha ka metsale meetmed. Kultuuripärandi objektide esiletoomine võiks saada rahaliselt premeeritud. Erametsaliit täiendas veel, et siseriiklik pakett on olemas metsaomanikele kultuuripärandile ja ei pea vajalikuks siduda selle meetmega. Hooldusraie annab võimaluse metsakasvatuse suunamiseks ja elupaikade rikkuse suurendamiseks ja liikide rohkuse suurendamiseks. Kokkuvõte: Kohapeal otsustati, et põhimõtteliselt saame meetme heaks kiita. EKO on kirjalikult (13. 02. 2013) väljendanud oma seisukoha, et jääb oma ettepanekute juurde ja soovib, et neid käsitletakse eriarvamusena.

6. Metsandussaaduste töötlemine ja turustamine. Ettekanne Mati Tõnismäe

JK_metsa_lisandvaar
tus_05.02.2013 5.pp

Tegemist on MAK 2007-2013 meetme 1.5.2 Metsandussaadustele lisandväärtuse andmine jätkuga. Olulisi muudatusi meetmes ei kavandata.

Toetuse saajad on metsa- ja puidutööstussektori mikro- ja väikeettevõtete kriteeriumitele vastavad äriühingud, füüsilisest isikust ettevõtjad ja metsaühistud.

Toetatavad on tööstusliku töötlemise eelsed tegevused (metsandussaadusi töötlevate masinate ja seadmete ostmine, sh automaatika- ja infotehnoloogilised seadmed).

Maksimaalne toetuse määr on kuni 40%. Maksimaalne toetussumma on kuni 200 000 eurot toetuse saaja kohta programmiperioodil.

Arutelu

EKO juhtis tähelepanu, et vaadates pealkirja ja tegevusi, mida plaanitakse toetada, siis ei saa aru, miks siia on toodud turu uuringud ühe tootja tasemel. Turustamisel on mõeldud ka ekspordile, turustamise meetmeid siin näha ei ole, kuigi vajadus välja toodud on. Ettekande tegija vastas, et saame täpsemalt lahti kirjutada meetme määruses. Turustamise osa on siin väiksemamahulisem ja mõtleme edasi. KKM leidis, et turustuse poolt võiks natuke vaadata, aga positiivne on, kui toetatakse väikseid ettevõtteid ja puidu mitmekülgsemat kasutust. EEML oli nõus, et tegemist on hästi ettevalmistatud meetmelehega. Võiks mõelda turustamise peale, aga hea on, kui lisandväärtus tekiks saematerjali väärindamisel ning see looks hea eeldus turustamiseks. ETKL julgustas kaugemale vaatama ja metsaühistud võiksid ka turustada, me ei peaks suruma toorme tootja rolli. EEML nõustus eelkõnelejaga. PM kaalume läbi ettepaneku.

ETKL abikõlblikkuse määr 40%, siis ka ühtlase lähenemise mõttes talupidajatega sama (oli 30%) määr nii protsendi kui määra osas.

RM oli meetmeteülene küsimus, et miks on seatud eesmärkide alla spetsiifilised eesmärgid ja kas kavatsete neid mõõtma hakata. PM vastas, et mõte on fookuseerida ja hiljem kindlasti ka mõõdame.

Kokkuvõte: Põhimõtteliselt saame heaks kiita.

Kokkuvõte:

Järgmine juhtkomisjoni istung toimub 19. veebruaril 2013.

Ants Noot
Komisjoni esimees

Anne-Liisi Mändmets
Protokollija